

Baltkrievijas kr?zes izaicin?jums Latvijas migr?cijas politikai

Description

Latvij? debates imigr?cijas jaut?jumos uz??ma asus pagriezienus 2015.gad? p?c Eirop? izveidojuš?s migr?cijas kr?zes. Pretrun?gi v?rt?t? t?ma turpina š?elt politiskus, ekspertus un sabiedr?bu. P?d?jo m?nešu laik? Baltkrievijas pierobež? ir izveidojies jauns migr?cijas vilnis, kas ir pašreiz?jais p?rbaud?jums Latvijas migr?cijas politikai.

Kopš Latvijas neatkar?bas atjaunošanas 30 gadu laik? valst? tiek ?stenota stingra migr?cijas politika. Pirms pieciem gadiem, pildot Eiropas Savien?bas (ES) direktivas, kas paredz?ja katrai dal?bvalstij uz?emt noteiktu skaitu b?g?u no Dienvideiropas valst?m, Latvij? tika izveidota sist?ma, kas padar?ja gandr?z neiesp?jamu situ?ciju patv?ruma mekl?t?jiem palikt valst? pat uz neilgu laika posmu. Jau dažus m?nešus *de facto* Baltkrievijas prezidents Aleksandrs Lukašenko, rea??jot uz ES sankcij?m un atseviš?u valstu, tostarp Baltijas valstu atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedr?bai, organiz? trešo valstu pilso?u pl?smas: pašlaik liel?k? da?a patv?ruma mekl?t?ju centr? "Mucenieki" n?k no kaimi?valsts teritorijas – gan Baltkrievijas, gan trešo valstu pilso?i.

Migr?cijas politika Latvij?

Personu ties?bas ieg?t b?g?a vai alternat?vo statusu, vai sa?emt pagaidu aizsardz?bu, garant? Latvijas Patv?ruma likums, kas p?d?jo reizi groz?ts 2016.gad?. B?g?a statusu var pieš?irt personai, kurai ir pamatotas bailes tikt vaj?tam valstspieder?bas valst? vai vi?a iepriekš?j? dz?vesvietas valst? savas reli?ijas, taut?bas, rases, soci?l?s pieder?bas vai politisk?s p?rniec?bas d???. Alternat?vais statuss var tiek pieš?irts, ja personai draud n?vessods vai sp?dzin?šana. Trešo valstu pilso?i vai nepilso?i, kas atrodas ?rpus savas izcelsmes valsts, var ar? l?gt patv?rumu, ja vi?i ir atst?juši savu valsti etnisk? konflikta vai pilso?u kara d???. Pieteikumus b?g?a vai alternat?v? statusa pieš?iršanai izskata Pilson?bas un migr?cijas p?rvaldes Patv?ruma lietu da?a (PMLP). Atbild?g?s instit?cijas l?muma pie?emšanas termi?š atkar?b? no gad?juma var sasniegt pat 15 m?nešus⁽¹⁾.

Katrs patv?ruma mekl?t?ja piepras?jums tiek izv?rt?ts individu?li: ja ir divi vai vair?ki patv?ruma mekl?t?ji no vienas valsts, tas nenoz?m?, ka tiks pie?emts identisks l?mums, pamatojoties uz pilson?bu vai izcelsmes valsti, jo katra situ?cija tiek analiz?ta atseviš?i. PMLP nav ties?bu v?rsties pie izcelsmes valsts iest?d?m, lai ieg?tu inform?ciju par pieteikuma sniedz?ju, no kol??iem l?dz?g?s iest?d?s nevar piepras?t zi?as un situ?ciju par personu. Noteicošais faktors šaj? situ?cij? ir tikai pieteikuma iesniedz?ja st?sta ticam?ba, vi?a dokumenti (ja t?di ir) un starptautisko organiz?ciju dokumenti (daž?di kopsavilkumi, zi?ojumi u.tml.). Patv?ruma mekl?t?jam ir j?sniedz visa nepieciešam? inform?cija Latvijas atbild?gaj?m instit?cij?m, t?gad tas ir kop?js darbs starp instit?cij?m un patv?ruma mekl?t?ju, kas nosaka gala l?mumu⁽²⁾. Lietas izv?rt?šanas laik? Latvijas instit?cijas patv?ruma

iesniedz?ja st?stu saista ar inform?ciju, kas ieg?ta no cit?m iest?d?m, k? ar? inform?ciju par situ?ciju izcelsmes valst?. Tas ir paredz?ts, lai p?rbaud?tu, vai visa š? inform?cija ir konsekventa un vai piepras?jums ir pie?emams. P?rbaudes process var b?t ?oti ilgs. Šaj? laik? centr? "Mucenieki" izmitin?tajiem patv?ruma mekl?t?jiem katrai personai tiek pieš?irti 3 eiro diennakt?. PMLP šobr?d cenšas prioritiz?t Baltkrievijas pilso?u pieteikumus, un tiek apsv?rti likuma groz?jumi, kas atvieglos patv?ruma pieš?iršanu. Kad šis statuss ieg?ts, personu apliecinoša dokumenta sa?emšanai nepieciešams v?l viens m?nesis. Tikm?r persona nevar ne str?d?t, ne sa?emt valsts pabalstu. 2020. gad? no 147 patv?ruma mekl?t?jiem tikai 26 sa??ma pozit?vas atbildes.

Kad statuss ir pieš?irts, katrs pieaugušais sa?em 270 eiro m?nes? pabalstu, kam pieskaita 104 eiro alimentus jeb kop? 374 eiro (bruto minim?l? alga Latvij? ir 530 eiro), kas ir nepietiekams, lai ?r?tu m?jokli, ta?u p?c statusa pieš?iršanas Muceniekos vairs nevar palikt. Pabalsti tiek izmaks?ti ne ilg?k k? 10 m?nešus vai ar? l?dz darba l?guma s?kumam. Neatkar?gi no personas izgl?t?bas l?me?a statuss kav? personas darba mekl?jumus, jo darba dev?ji parasti nelabpr?t saskaras ar darbasp?ku ar š?du statusu. Turkl?t persona non?k pretrun?, ko praktiski neiesp?jami atrisin?t: personai ir j?izveido bankas konts, lai sa?emtu pabalstus, tom?r ir gr?t?bas atv?rt kontu, kam?r nav darba l?guma. Person?m no Baltkrievijas, kuras ieguvušas statusu, situ?cija dažreiz ir vienk?rš?ka: daudzi no vi?iem ierodas ar savu automaš?nu, kas palielina vi?u mobilit?ti, un daži ir atbraukuši ar saviem iekr?jumiem [\(3\)](#).

Galvenais š??rslis darba vietas ieg?šanai ir nepietiekam?s latviešu valodas zin?šanas. Muceniekos patv?ruma mekl?t?jiem un vi?u b?rniem tiek nodrošin?tas latviešu valodas apm?c?bas, bet latviešu valoda tiek m?c?ta bez starpvalodas lietošanas, kas dažiem var b?t š??rslis valodas apguv?. Latviešu valodas sarež??t?bas d?? t?s apguves process l?dz sarunvalodas l?menim var aiz?emt ilg?ku laiku nek? piepras?t? statusa ieg?šanai, t?p?c b?tu nepieciešams garant?t latviešu valodas apguvi ar? person?m p?c aiziešanas no Muceniekiem.

Latvijas atbilde uz Baltkrievijas varas iest?žu organiz?to migr?ciju

Latvijas varas iest?des uzskata, ka Baltkrievija m?ksl?gi rada migr?cijas pl?smas ar m?r?i rad?t spriedzi ES dal?bvalst?s. Latvijas prezidents Egils Levits un ?rlietu ministrs Edgars Rink?vi?s, izsakoties par situ?ciju, lieto terminu « hibr?dkarš », nor?dot uz to, ka šo organiz?to migr?cijas kr?zi pavada dezinform?cijas kampa?a no Baltkrievijas varasiest?žu un valsts kontrol?to mediju puses pret Baltijas valst?m, Poliju, ES un NATO⁽⁴⁾, savuk?rt ES apliecin?ja savu atbalstu Baltkrievijas tautai, kas pieprasa br?vas v?l?šanas sav? valst?, un nosod?ja cilv?kties?bu p?rk?pumus Baltkrievij?.

K? liecina VRS uz?emtie video uz Latvijas-Baltkrievijas robežas, 2021.gada august? Valsts robežsardze (VRS) un Nacion?lie bru?otie sp?ki (NBS) pazi?oja, ka tiek veidotas speci?las oper?cijas, kuru m?r?is ir patv?ruma mekl?t?jus no t?d?m valst?m k? Afganist?na, S?rija un Ir?ka virz?t uz Baltkrievijas un Latvijas robežu. Daž?s b?g?u grup?s bija vair?k nek? 30 cilv?ku⁽⁵⁾, no kuriem daudzi pat nezina, ka ir ieradušies Latvij? (daži dom?ja, ka ieradušies V?cij?).

Šobrīd valstī imigrantu uzņemšanas kapacitāte ir gandrīz izsīkusi, tāpēc iespējams būs jādod papildus risinājumi, lai izmitinātu imigrantus, ja plūsma neizsīks. Sīkotnāji varas iestādes apsvēra iespēju celt teltis pie robežsardzes bāzēm, turklāt Latvija ir nolūmusi šīs migrācijas plūsmas kontrolēt, uzstādot pagaidu dzelzstiepu žogu gar Baltkrievijas robežu 37 km garumā. Latvija pašlaik riskē pārkāpt cilvēktiesības un tiesības uz patvērumu, kas ir nostiprinātas Eiropas tiesību aktos un Latvijas Satversmē, tāpēc šis lēmums vairs neāus patvēruma meklētājiem šķērsot Latvijas teritoriju⁽⁶⁾.

Latvijas sabiedrības nostāja migrācijas jautājumā

Latvijas sabiedrībā joprojām ir aizspriedumi pret bēgļiem, tāpēc pēdējo piecu gadu laikā situācija ir nedaudz mainījusies. Sociālekonomiskās problēmas valstī liek domāt, ka bēgļi galvenokārt ir ekonomisks slogs (bieži tiek minēti piemēri par zemām izdienas pensijām pretstatā pabalstiem patvēruma meklētājiem), bet tie apzinās arī imigrantu lomu valsts ekonomiskajā izaugsmē, kurai nepieciešams darbaspēks.

Mēģinājuma iegūšanas jautājums pēc statusa iegūšanas nereti ir diezgan sarežģīta: tiklīdz saimnieks uzzina, ka potenciālais rēnieks ir no Sīrijas, Irākas vai Afganistānas, viņš mēdz atteikties izvērtēt savu mēģinājumu. Baltkrievu imigranti atrodas nedaudz labākā situācijā gan tāpēc, ka Latvijā jau ir baltkrievu diaspora, gan tāpēc, ka lielākā daļa tās pārstāvju runā krievu valodā, kas Latvijā ir plaši lietota.

Latvijā ir vairākas nevalstiskās organizācijas (NVO), kas palīdz cīnīties ar stereotipiem pret bēgļiem, organizējot dažādus pasākumus. NVO uzskata, ka iestādēm būtu jādara vairāk, lai integrētu bēgļus un labāk informētu sabiedrību. Neraugoties uz dažu nevalstisko organizāciju pārstāvju apgalvojumiem Latvijas valdības pārstāvjiem, līdz šim ir sniegts maz konkrētu atbilžu valsts rīcības īstenošanai.

Atsauces:

- (1) [Patvēruma procedūra Latvijā](#), (27.09.2020.) *Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde*.
- (2) Maže, Z. (26.03.2021.) « [Bēgļi Latvijā: Patvēruma meklētājiem nelabvēlīga sistēma trāpa arī baltkrieviem](#) », *LSM.lv*.
- (3) *Op. Cit.*, note 2.
- (4) Ozoliņš, A. (20.08.2021.), « [Tas ir hibrīdkarš](#) », *lr.lv*.
- (5) « [Video: Baltkrievu robežsargi ar varu dzen bēgļus pāri Latvijas robežai](#) » (13.08.2021.), *Delfi.lv*.
- (6) Kažoka, I. (17.08.2021.) « [Atklāta vēstule par situāciju uz Latvijas un Baltkrievijas robežas](#) », *lr.lv*.

Foto : « Aizliegts šķērsot barjeras » (autore: Selēna Bajē – Céline Bayou).

[Tulkojums franču valodā.](#)

* Vilma Gertane ir ma?istra studiju programmas « Starptautisk?s attiec?bas » otr? gada studente universit?t? INALCO.

[Retour en haut de page](#)

date créée

15/11/2021

Champs de Méta

Auteur-article : Vilma Gertane*